

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Imiona i nazwisko autora rozprawy: Magdalena Pilorz

Stopień / tytuł naukowy oraz imiona i nazwisko promotora rozprawy:

Dr hab. n. hum. Maryla Malewicz-Sawicka prof. APS

Temat rozprawy doktorskiej:

“Możliwości rozwoju potraumatycznego rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi”

Słowa kluczowe (max. 10):

rodzice dzieci z trudnościami rozwojowymi, rozwój potraumatyczny (PTG), jakość życia, lęk, martwienie się

Streszczenie:

Niniejsze badanie skupiało się na rodzicach dzieci z trudnościami rozwojowymi, takimi jak spektrum autyzmu oraz niepełnosprawność intelektualna. Badane osoby zostały podzielone na dwie grupy. Jedną z nich stanowili rodzice, którzy spośród wielu wydarzeń traumatycznych, wskazali trudności dziecka jako najważniejszą traumatyczną sytuację w ich życiu. Drugą zaś ci, dla których inne wydarzenie traumatyczne było najważniejsze. Dodatkowo przebadano rodziców dzieci neurotypowych, których dziecko nie posiadało diagnozy ze spektrum autyzmu, niepełnosprawności intelektualnej, afazji, ADHD.

Finalnie przebadano 119 rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi, w tym 52 rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy uznali trudności dziecka jako najważniejszą, traumatyczną sytuację w ich życiu oraz 67 rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy nie uznali trudności dziecka jako najważniejszej, traumatycznej sytuacji w ich życiu. Grupę rodziców dzieci neurotypowych reprezentowało 67 opiekunów.

W badaniu można wyróżnić dwie jego części. W pierwszej postawiono cel, którym było sprawdzenie, czy rodzice dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy potraktowali trudności dziecka jako najważniejsze wydarzenie traumatyczne w swoim życiu, intensywniej przeżywają obciążenie rolą opiekuna, silniej odczuwają lęk, bardziej się martwią, mocniej doświadczają rozwoju potraumatycznego i być może mają poczucie wyższej satysfakcji życia, niż rodzice dzieci z podobnymi problemami rozwojowymi, którzy nie uznali ich jako najważniejszych wydarzeń traumatycznych. Dodatkowo sprawdzone zostało, czy obie grupy rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi znacząco różnią się od rodziców dzieci neurotypowych pod względem analizowanych zmiennych.

W drugiej części badania skoncentrowano się na szukaniu mediatorów związków w kontekście subiektywnego postrzegania trudności dziecka jako najważniejszej sytuacji traumatycznej w grupie rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi. Sprawdzano, czy lęk i martwienie się pośredniczą w relacji obciążenie opiekuna a wzrost potraumatyczny (PTG) oraz obciążenie opiekuna a satysfakcja z życia rodzica. Dodatkowo sprawdzano, czy sam rozwój potraumatyczny może mediować zależność między obciążeniem rodzica, a jego poczuciem satysfakcji z życia.

Wyniki pierwszej części badania pokazały, że rodzice dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy wskazali trudności dziecka jako czynnik najważniejszej życiowej traumy, mają wyższy poziom obciążenia oraz lęku jako cechy od rodziców dzieci z podobnymi problemami, którzy nie wskazali trudności dziecka jako najważniejszej sytuacji traumatycznej. Obie grupy rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi prezentowały wyższy poziom obciążenia rolą opiekuna oraz niższą satysfakcję z życia, w porównaniu z rodzicami dzieci neurotypowych. Istotne różnice w poziomie lęku jako stanu widać tylko między rodzicami, którzy uznali trudności dziecka za najważniejszą życiową traumę oraz rodzicami dzieci neurotypowych. Okazuje się natomiast, że rodzice dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy nie uznali trudności dziecka jako najważniejszej sytuacji traumatycznej, charakteryzowali się wyższym poziomem wzrostu potraumatycznego, w porównaniu do rodziców, którzy je uznali. Co więcej, rodzice Ci osiągnęli wyższy wzrost w obszarze doceniania własnego życia. Jednak wyniki te były istotne na poziomie tendencji statystycznej.

Wyniki drugiej części badania wykazały, że w grupie rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy uznali trudności dziecka za najważniejszą sytuację traumatyczną, lęk jest mediatorem między relacją obciążenie a satysfakcja z życia rodzica oraz lęk jako cecha pośredniczy relacji obciążenia, a wzrostem potraumatycznym w obszarze zmian w percepcji siebie. W grupie rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi, którzy nie uznali trudności dziecka za najważniejszą sytuację traumatyczną w ich życiu, również zauważono te relacje. Wśród tych osób badanych, lęk pełnił dodatkową mediacyjną rolę między obciążeniem opiekuna a wzrostem potraumatycznym (PTG). Lęk jako cecha i stan pełnił mediacyjną rolę w relacji obciążenia z podskalą PTG - Zmiany w percepcji siebie oraz tylko lęk jako stan pełnił mediacyjną rolę w relacji obciążenia z podskalą PTG - Zmiany w relacjach z innym.

W tej części badania podjęto decyzję o dodatkowych analizach. Rolę mediatorów przeanalizowano na całej grupie rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi, niezależnie od subiektywnego postrzegania trudności dziecka jako sytuacji traumatycznej. Okazało się, że lęk pełni mediacyjną rolę pomiędzy poczuciem obciążenia a rozwojem potraumatycznym i pomiędzy obciążeniem a jakością życia; martwienie się pełni mediacyjną rolę tylko pomiędzy poczuciem obciążenia a jakością życia; subiektywne poczucie rozwoju potraumatycznego pełni mediującą rolę pomiędzy poczuciem obciążenia a jakością życia rodziców dzieci z trudnościami rozwojowymi. Analiza ta potwierdziła, że martwienie się nie jest powiązane z rozwojem potraumatycznym i nie pełni ono roli podobnej do ruminacji w żadnej badanej grupie.

Dodatkowo, zostały przeprowadzone badania o charakterze eksploracyjnym, w celu poszukiwania zależności testowanych wyników od subiektywnego poczucia pandemii jako traumy u wszystkich badanych rodziców. Zauważono, że rodzice, którzy wskazali pandemię jako traumę, są silniej obciążeni i lękowi, niż rodzice, którzy tego nie zrobili. Co ciekawe, postrzeganie pandemii jako wydarzenia traumatycznego skutkowało niższymi skłonnościami do martwienia się oraz niższym przekonaniem o uzyskaniu kontroli dzięki martwieniu się. Pokazało to, że niniejsze badanie i uzyskane wyniki mogą być obciążone skutkami pandemii COVID-19.

Summary of the Ph.D. Thesis

Name of the author of the thesis: Magdalena Pilorz

Academic title of the doctoral supervisor of the thesis:

Dr hab. n. hum. Maryla Malewicz-Sawicka prof. APS

The title of the thesis:

“Opportunities of posttraumatic growth for parents of children with developmental difficulties”

Key words phrases:

for parents of children with developmental difficulties, posttraumatic growth (PTG), life satisfaction, anxiety, worry

Abstract:

This study focused on parents of children with developmental difficulties, such as autism spectrum disorder and intellectual disability. The participants were divided into two groups. One group consisted of parents who, among many traumatic events, identified their child's difficulties as the most significant traumatic situation in their lives. The second group consisted of parents for whom a different traumatic event was the most significant. Additionally, parents of neurotypical children, whose child did not have a diagnosis of autism spectrum disorder, intellectual disability, aphasia, or ADHD, were also examined.

In the end, a total of 119 parents of children with developmental difficulties were examined, including 52 parents of children who identified their child's difficulties as the most significant traumatic situation in their lives, and 67 parents of children with developmental difficulties who did not consider their child's difficulties as the most significant traumatic situation in their lives. The group of parents of neurotypical children was represented by 67 caregivers.

The study can be divided into two parts. The first part aimed to examine whether parents of children with developmental difficulties, who considered their child's difficulties as the most significant traumatic event in their lives, experience a higher intensity of caregiver burden, greater levels of anxiety, increased worry, more pronounced posttraumatic growth, and possibly have a sense of higher life satisfaction compared to parents of children with similar developmental problems who did not identify them as the most significant traumatic events. Additionally, it was investigated whether both groups of parents of children with developmental difficulties significantly differ from parents of neurotypical children in terms of the analyzed variables.

The second part of the study focused on examining mediators in the context of the subjective perception of a child's difficulties as the most significant traumatic situation among parents of children with developmental difficulties. It was investigated whether anxiety and worry impact the relationship between caregiver burden and posttraumatic growth (PTG), as well as caregiver burden and parental life satisfaction. Additionally, it was examined whether posttraumatic growth itself can mediate the relationship between caregiver burden and parental life satisfaction.

The results of the first part of the study revealed that parents of children with developmental difficulties who identified their child's difficulties as the most significant factor of their life trauma exhibited higher levels of caregiver burden and trait anxiety compared to parents of children with similar problems who did not identify their child's difficulties as the most significant traumatic situation. Both groups of parents of children with developmental difficulties demonstrated higher levels of caregiver burden and lower life satisfaction compared to parents of neurotypical children. Significant differences in state anxiety were observed only between parents who considered their child's difficulties as the most significant life trauma and parents of neurotypical children. It was found, however, that parents of children with developmental difficulties who did not consider their child's difficulties as the most significant traumatic situation exhibited higher levels of posttraumatic growth compared to parents who did consider them as such. Furthermore, these parents achieved higher growth in the area of personal appreciation of life. However, these results were significant at a statistical trend level.

The results of the second part of the study indicated that in the group of parents of children with developmental difficulties who considered their child's difficulties as the most significant traumatic situation, anxiety acted as a mediator between the caregiver burden and parental life satisfaction, and anxiety as a trait mediated the relationship between caregiver burden and posttraumatic growth (PTG) in the domain of changes in self-perception. These relationships were also observed in the group of parents of children with developmental difficulties who did not consider their child's difficulties as the most significant traumatic situation in their lives. Among these participants, anxiety played an additional mediating role between caregiver burden and posttraumatic growth (PTG). Both anxiety as a trait and anxiety as a state played a mediating role in the relationship between burden and the PTG subscale of Changes in Self-Perception, while only anxiety as a state mediated the relationship between burden and the PTG subscale of Changes in Relationships with Others.

In this part of the study, a decision to conduct additional analyses was taken. The role of mediators was examined in the entire group of parents of children with developmental difficulties, regardless of the subjective perception of their child's difficulties as a traumatic situation. It was found that anxiety played a mediating role between caregiver burden and posttraumatic growth, as well as between caregiver burden and life quality. Worry, on the other hand, only mediated the relationship between caregiver burden and life quality. Subjective perception of posttraumatic growth served as a mediating factor between caregiver burden and the life quality of parents of children with developmental difficulties. This analysis confirmed that worry was not associated with posttraumatic growth and did not play a role similar to rumination in any of the examined groups.

Additionally, exploratory research was conducted to examine the relationship between the tested outcomes and the subjective perception of the pandemic as a trauma among all participating parents. It was observed that parents who identified the pandemic as a trauma experienced higher levels of burden and anxiety compared to parents who did not. Interestingly, perceiving the pandemic as a traumatic event was associated with lower tendencies to worry and a reduced belief in gaining control through worrying. These findings indicate that the current study and its results may be influenced by the effects of the COVID-19 pandemic.

